

Plenum

Onsdag 17.9.2025 kl. 14.00—18.20

7. De finska vattnen är INTE den gröna omställningens soptippar

Medborgarinitiativ MI 5/2025 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till miljöutskottet.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst 45 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Då börjar vi. Ledamot Perholehto, varsågod.

Debatt

15.39 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä ajassa tuntuu, että moni suomalainen katsoo aika huolissaan ympärilleen ja kysyy, mitä tälle maalle on tapahtumassa. Aiemmin Suomi tunnettiin nimenomaan maailmallakin ainutlaatuisesta luonnosta, puhtaasta ilmasta ja kristallinkirkkaista vesistä. Ne olivat ylpeyden aihe ja myös ehkä meidän kansallinen käyntikorttimme. Olen aika usein toivonut, että tässä salissa kiisteltäisiin siitä, ovatko toimet ilmasto- ja luontokriisin ratkaisemiseksi riittäviä tai oikeansuuntaisia, eikä siitä, tehdäänkö niitä ollenkaan, ja tänään siihen on erinomainen mahdollisuus. Sille on aika ja paikka, ja suurkiitokset siitä tärkeän kansalaisaloitteen tekijöille, sen puolesta kampanjoineille ja uutterille aktivisteille. Suomen vesien tila ei nimittäin ole hyvä. Itämeri on heikossa kunnossa, samoin monet joet. Erinomaisia vesistöjä on jäljellä lähinnä Lapissa. Jo tämän yksin pitäisi herättää jokainen ja velvoittaa entistä aktiivisemmin myös toimimaan sen eteen, että luonto ei ole jatkossa häviävä.

Arvoisa puhemies! Suomen vesistöt eivät ole vihreän siirtymän kaatopaikkoja. Itse asiassa siirtymä, joka kuormittaa vesistöjä liiaksi, pilaa luontoa noin ylipääntänsä tai uhkaa luonnon monimuotoisuutta, ei ole edes vihreä siirtymä. Se on hyvin ruskea, ehkä mustakin siirtymä. Lähetekeskusteluun tänään tulleen aloitteen tarkoitus on tuoda vihreän siirtymän hankkeiden jätevesipäästöjä koskeva lainsäädäntö tähän päivään sekä varmistaa samalla, että ympäristönsuojelun ja investointien yhteensovittaminen tapahtuu sellaisella tavalla, että luonto ei häviä tai ole ikiajoiksi altavastaajaksi tuomittu. Ajattelen, että tästä kansalaisaloitteen tavoitteesta on itse asiassa aika helppo olla samaa mieltä, sillä kyllä, ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää uusia energian tuottamisen ja varastoimisen tapoja, ja näiden toteuttamiseksi aivan varmasti tarvitaan luonnonvaroja ja myös teollisuutta. En usko, että tästä tilannekuvasta itsessään on tässä salissa erimielisyyttä. Kysymys on kuitenkin tavaltaan arvovalinnoista, siitä, miten sovitetaan yhteen luonnonvarojen kestävä käyttö, kansalaisten oikeus puhtaaseen ympäristöön ja toisaalta myös yrityksille ennakoitava, investoinnit mahdollistava toimintaympäristö. Minä en usko ollenkaan, että nämä kolme asiaa oli-

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

sivat toisiaan poissulkevia. Kunhan jokaisen hankkeen luonto- ja ympäristövaikutukset arvioidaan huolella, luvitus tehdään huolella ja viranomaisilla on riittävät resurssit toteuttaa näitä asioita, niin kyllä silloin aika pitkälle voidaan päästä. Nimenomaan yksi keino kulkea kohti ennakoitavuutta ja sosiaalista ja ympäristöllistä hyväksyttävyyttä on se, että arvioimme tarvetta asettaa nämä raja-arvot sulfaatille ja ksantaattien vesistökuormitukselle. Itse asiassa aika usein ympäristövaliokunnassakin on tullut pohdittua, että sen lisäksi, että tarvitaan tämäntyyppistä arviointia ja meidän lainsäädännön tähän päivään tuomista, niin esimerkiksi kysymys siitä, millä tavalla huomioidaan samassa vesistössä useamman hankkeen kumulatiivinen vaikutus, on ihan relevantti pohdinta. Henkilökohtaisesti ajattelen myös, ettei tämän kansalaisaloitteen ajatus itse asiassa ole edes kovin radikaali ottaen huomioon, että esimerkiksi Suomen ympäristökeskuskin on jo suositellut ympäristölaatu normien asettamista ja että ne pitäisi sisällyttää vaarallisten ja haitallisten aineiden asetukseen.

Puhemies! En malta olla myös sanomatta, että vaikka usein puhutaan akkumateriaalitehtaista ja muista tämäntyyppisistä hankkeista, ehkä kaivosteollisuudesta, niin suurin sulfaattipäästöjen kuormittaja ei ole edes prosessiteollisuus vaan maa- ja metsätalous. Kuormaa voi syntyä vesistöihin aika monesta kohteesta, ja siksi halusin käyttää tämän mahdollisuuden sanaa, että nimenomaan vesiensuojelussa ei koskaan pitäisi napsia rusinoita pullasta vaan katsoa sitä koko kokonaisuutta. Olipa kyse sitten metsäpolitiikasta, ruokajärjestelmästä, maankäytöstä tai vihreän siirtymän hankkeiden luvituksesta, niin ne ovat kaikki osa samaa kokonaisuutta, joka lopulta heijastuu esimerkiksi Itämereen.

Lopuksi, arvoisa puhemies, ehkä ikään kuin yhteenvetona totean, että tämä ”Suomen vesistöt eivät ole vihreän siirtymän kaatopaikkoja” -kansalaisaloite kuvastaa minusta hyvin aika tärkeätä huolta, joka monessa ihmisessä on ympäri Suomea herännyt siitä, että näitä vihreän siirtymän nimissä tehtäviä investointeja on tullut runsaasti myös Suomeen. Nimenomaan tätä huolta on kuultava, ja sen nyt varmasti varmistaa osaltaan se, että tämä aloite on meille tänne eduskuntaan asti saapunut. Toivon sille huolellista käsittelyä, sillä sen se on ansainnut. Me voimme täällä perusteellisesti selvittää, mitä tulisi tehdä, ja kuulla asiantuntijoita ja toivottavasti lopuksi tehdä myös sellaisia johtopäätöksiä, jotka käynnistävät ihan varsinaisia muutoksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.45 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen vesistöt ovat meille ylpeyden aihe. Ne ovat tärkeä osa luontoamme, maisemaamme ja identiteettiämme. Vesistöt ovat samalla osa kansallista turvallisuutta, valmiutta, huoltovarmuutta ja kansanterveyttä. Meidän tehtävämme on pitää huolta vesistöistämme, koska ne ovat tärkeä osa isänmaatamme.

Käsittelyssämme oleva kansalaisaloite nostaa esiin tärkeän huolen. Aloitteen laatijat kysyvät, miten varmistamme, ettei vihreän siirtymän investoinneilla aiheuteta uusia uhkia vesistöjen tilalle. Huoli on aiheellinen, oikeutettu ja ajankohtainen.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että jätevesipäästöjen sääntelyä tiukennetaan erityisesti akkuteollisuuden ja kaivosten osalta. Aloitteessa mainitaan huoli vesiluonnolle haitallisten aineiden päätymisestä vesiimme. Tällaiset kysymykset on syytä käsitellä vakavasti ja asiantuntijatiedon pohjalta.

On tärkeää todeta, että Suomi ei ole ollut asiassa toimeettomana. Hallitus on jo tehnyt useita toimia vesistöjen suojelemiseksi. Katujen lumen kaataminen mereen kielletään siirtymäajan jälkeen. Laivojen jätevesien lasku aluevesille kielletään myös harmaiden vesien

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

osalta. Itämeren ja Saaristomeren suojeluun on kohdennettu lisärahoitusta. Suomi on myös poistanut Euroopassa eniten vaellusesteitä virtavesistä, jotta vaelluskalat ovat jälleen päässeet nousemaan jokiamme pitkin. Emme siis ole pysyneet toimeettomina.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite tuo esiin, että suomalaiset haluavat toimia vesistöjen puolesta. Siksi aloite on tervetullut lisä keskusteluun ja ansaitsee huolellisen käsittelyn. Tätä keskustelua käymme jo niin EU:ssa kuin kansallisesti. Esimerkiksi vaarallisten aineiden sääntelyä ollaan päivittämässä, ja juuri se on tärkeää työtä myös tämän aloitteen puolesta.

Suomi tarvitsee puhdasta teollisuutta, mutta tarvitsemme myös puhtaat vedet ja luonnon. Näiden kahden tavoitteen yhteensovittaminen on mahdollista ja välttämätöntä. Kansalaisaloite osoittaa, että suomalaiset arvostavat korkealle järviään, lampiaan, meriään ja jokiaan ja rannikkoaan. Eduskunnan velvollisuus on osoittaa, että nämä arvot ja asiat otetaan vakavasti. Isänmaallinen vastuu tarkoittaa myös vastuun kantamista vesistöistämme. Ne kuuluvat tuleville sukupolville yhtä lailla kuin meille. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.50 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Itse tulen Etelä-Savosta Saimaan rannalta Järvi-Suomesta, missä on Suomen puhtaimmat sisävedet. Toki niissäkin omat ongelmansa on, mutta tilanne on varsin hyvä, ja sellaisena tulee sen myös säilyä.

Kaivosteollisuus on keskeinen osa vihreää siirtymää, jonka edistämisessä on huomiotava sekä talous- että ympäristökysymykset. Kuten kaikessa ihmistoiminnassa, yksityisessä ja yritystoiminnassa, myös kaivosteollisuudessa ja sen tuottamien raaka-aineiden jalostus- ja arvoketjuissa on huomiotava niin kiertotalous- kuin vesistövaikutukset. Kiertotaloutta tulee lisätä merkittävästi ja vesistövaikutuksia tulee vähentää ja erityisesti ennaltaehkäistä tehokkaasti. Mitään raaka-ainetta ei ole varaa hukata, eikä varsinkaan minkään raaka-aineen hankinnan saa antaa vaarantaa tai heikentää ympäristöä kohtuuttomasti. Oleellista on, että kunnilla säilyy päätösvalta kaivostoiminnan sijoittumisesta niiden alueelle. Tämä takaa lähidemokratian toteutumisen, ja se takaa kaiken toiminnan hyväksyttävyyden.

Oman haasteensa kaivostoimintaan luo se kaikkien tiedossa oleva tilanne, että Euroopan unionin tulee vähentää riippuvuuttaan sen ulkopuolelta tuotavista raaka-aineista. Yhtälö ei ole helppo. Tämä riippuvuuden vähentäminen ja lopulta poistaminen on kyettävä yhdistämään ympäristön kannalta kestävään toimintaan.

Arvoisa puhemies! Mineraalien kestävä kaivaminen suomalaisesta maaperästä ja sen hyödyntäminen paremman tulevaisuuden luomiseksi on yksi monimutkaisimmista yhtälöistä, joita eduskunta joutuu ratkomaan. Jotta yhtälön ratkaisu löytyy, on jokaista sen muuttujaa käsiteltävä samaan aikaan. Minkään yksittäisen muuttujan erillinen tarkastelu ei johda yhtälön ratkaisemiseen. Tämä vaatii meiltä kaikilta kykyä laaja-alaiseen ja avoimeen sekä analyttiseen ajatteluun. Meillä poliitikoilla ei ole varaa eikä edes oikeutta asettaa yhden asian liikkeen rooliin, ei tässä eikä missään muussakaan käsittelyymme tulevassa asiassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson.

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

15.52 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen vesistöt ovat meille suomalaisille sydämenasia. Lähivesistöt, järvet, joet ja rannikko ovat monille tärkeintä lähiluontoa. Silti monin paikoin vedet voivat huonosti. Itämeri ja monet joet ovat rehevöityneet, ja erinomaisessa kunnossa olevia vesistöjä on enää vähän. Ei siis ihme, että ihmiset ovat huolissaan. Kansalaisaloite, jonka yli 50 000 suomalaista on allekirjoittanut, ei ole turha huuto vaan tärkeä keskustelun avaus. Kahden pienen lapsen äitinä tämä koskettaa minua henkilökohtaisesti. Haluan, että lapsillamme ja lapsenlapsillamme on mahdollisuus uida kirkkaassa vedessä ja kokea puhdas luonto kaikkialla Suomessa.

Me tiedämme, että vihreän siirtymän investointeja tarvitaan: kaivoksia, akkumateriaali-tehtaita ja muuta uutta teollisuutta. Vihreää siirtymää ei kuitenkaan voi edistää, jos se romuttaa vesistömme. Samalla täytyy myöntää, että kaikki investoinnit kuormittavat luontoa. Nyt on löydettävä ratkaisut, jotka aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa.

Suomen ympäristökeskuksen mukaan sulfaatti pitäisi lisätä haitallisten aineiden asetukseen ja sille olisi asetettava tieteellisesti johdetut ympäristön laatonormit. Uusien tutkimusten mukaan sulfaattimäärät haittaavat erityisesti järvien eliöstöä. Myös vaikutukset Suomen rannikkoalueilla voivat olla haitallisempia kuin meriin yleensä, sillä Itämeressä on sulfaattia luonnostaan vähemmän kuin valtamerissä.

On myös tärkeää, että yritykset käyttävät prosesseissaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa, vaikka se lisäisi hankkeiden kustannuksia. On kaikkien etu, että säännöt ovat selvät ja ennakoitavat. Lupaprosesseihin tarvitaan riittävät resurssit, jotta päätökset ovat laadukkaita ja syntyvät ajoissa. Investointivarmuus ja ympäristönsuojelu eivät sulje toisiaan pois. Ne voivat kulkea käsi kädessä, kun lainsäädäntö on ajan tasalla ja päätöksenteko on avointa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen viesti on tärkeä. Vesistöjen kuormitusta on vähennettävä ja uudet investoinnit toteutettava kestävällä tavalla. Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja allekirjoittajille. Olette erittäin tärkeällä asialla. Toivon, että ympäristövaliokunta käsittelee aloitteen ripeästi ja laadukkaasti ja arvioi sen toteuttamismahdollisuudet ja tekee selkeän suosituksen lainsäädännön parantamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

15.55 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Vihreä siirtymä on siirtymä luonnonvarojen ylikulutuksesta ja fossiilitaloudesta ekologiseen talouteen, joka perustuu kiertotaloudelle ja joka hillitsee ilmastonmuutosta eikä aiheuta haittaa luonnon monimuotoisuudelle. Toiminta, joka aiheuttaa vesistöjen pilaamista, ei siis ole vihreää siirtymää, ja tätä termiä mielestäni käytetään usein väärin. Vesistöt eivät voi olla vihreän siirtymän kaatopaikkoja, koska vihreässä siirtymässä ravinteet ja päästöt kierrätetään ja otetaan hyötykäyttöön, eikä tulevaisuudessa kaatopaikoille edes tule olla käyttöä. Me nimittäin joudumme ojasta allikkoon, jos yritämme torjua ilmastonmuutosta perustamalla akkutehtaita ja metallimalmikaivoksia ja samalla sallimme niiden aiheuttaa merkittävää haittaa vesistöille sen sijaan, että asetamme riittävät rajat ympäristövaikutuksille. Tässä aloitteessa ollaankin aiheellisesti huolissaan uuden kaivos- ja akkumateriaaliteollisuuden vesistöpäästöistä, ja kannatan tämän kansalaisaloitteen edistämistä.

Suomen lainsäädäntö on jäänyt jälkeen jätevesien raja-arvojen osalta, erityisesti sulfaatin ja ksantaattien osalta, kuten tässä aloitteessa osoitetaan erityistä huomiota. Valtioneuvoston asetus näistä vesistöille vaarallisten ja haitallisten aineiden raja-arvoista on lähemmäs 20 vuoden takaa. Suomen ympäristökeskuskin on esittänyt asetuksen päivittämistä.

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

Liian suuret sulfaattipitoisuudet ovat eliöille tappavia, ja niitä me emme toivo suuressa määrin vesistöihimme. Esimerkiksi Ruotsi on säätänyt sulfaatile tiukat raja-arvot, eikä se ole estänyt teollisuuden investointeja. Ksantaattejakin voidaan vähentää prosesseissa, ja erityisesti pohjoisessa kylmissä olosuhteissa on noudatettava erityistä varovaisuutta, sillä ksantaattien hajoaminen on aikaisemmin tiedettyä hitaampaa juuri arktisissa olosuhteissa.

Suomen vedet ovat aikojen saatossa kokeneet kovia. Erinomaisessa tilassa olevia vesistöjä löytyy enää vain Ylä-Lapista ja Itä-Suomesta. Tukkiuitot, purojen perkaaminen, metsien ojitus sotien jälkeen, vesivoima, järvien ja jokien pohjissa makaavat 60—70-lukujen teollisuuden kemikaalit ja edelleen vesistöihin ohjautuvat kaivosten jätevedet, maatalouden fosforikuormitus ja metsätalouden päästöt ovat jo tällä hetkellä riesanamme. Vesistömme eivät kestä lisääntyviä teollisia päästöjä. Euroopan unionin vesiputedirektiivi ohjaa Suomea parantamaan vesien tilaa. Mahdollisuuksia puuttua edellä mainittuihin kuormituksiin olisi paljon. Luonnontilan parantaminen vedessä ja maalla parantaa erityisesti vesiemme tilaa. Onkin käsittämätöntä, että Suomen hallitus sen sijaan, että se edistäisi EU:n vesiputedirektiivin tavoitetta, on muuttanut lakejamme niin, että erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen tilaa saa jatkossa heikentää, ihan kuin meidän vesistömme olisivat liian hyvässä tilassa.

Maapallon kantokyvyn huomioivaan talouteen siirtymisessä on onnistuttava. Samalla vihreän siirtymän mahdollisuudet ovat Suomen taloudelle merkittäviä. Nyt ei kannata nostattaa paikallisia ihmisiä hankkeita vastaan, vaan varmistaa uuden teollisen toiminnan sosiaalinen toimilupa — kuunnella siis ihmisiä ja säätää päästörajat niin, ettei ympäristön ja ihmisten hyvinvointi ole uhattuna.

Kävimme ympäristövaliokunnan kanssa Etelä-Savossa pari viikkoa taaksepäin. Yksi vierailukohteemme oli Laukunkankaan entinen kaivos, joka on suljettu 90-luvulla mutta joka vielä tänäkin päivänä vuotaa päästöjä Saimaan vesistöihin. Lainsäädäntömme, sen valvonta ja kaivosten velvollisuudet eivät ole olleet ajan tasalla, kun tällaista voi käydä. Kaivoksen omistava yhtiö pyrkii tekemään korjaavia toimia päästöjen kuriin saamiseksi. Savonlinnan kaupunki onkin saanut jo tarpeekseen kaivoksista tämän ja muiden tapausten johdosta ja on päättänyt torjua kaivokset kaupungin alueella herkän Saimaan vesistön äärellä.

Oma visioni Suomesta on vihreän teollisuuden edelläkävijä, jossa kaivoksissa ja teollisuuslaitoksissa on otettu käyttöön viimeisintä teknologiaa olevat ratkaisut ja jossa vesistö-päästöt on kaikin tavoin minimoitu ja jäljelle jäävät haitat kompensoitu. Koska me myös kulutamme teknologiaa ja akkuja ja haluamme sähköistää yhteiskunnan, on meidän myös osallistuttava näiden raaka-aineiden tuottamiseen. Suomeen ovat tervetulleita niille soveltuville sijainneille myös uudet kaivokset, kunhan sääntelymme vastaa nykytietoa ympäristöturvallisuudesta ja toimijat veloitetaan hyödyntämään viimeisintä teknologiaa vesien käsittelyssä ja päästöjen talteenotossa.

Kiitos aloitteen tekijöille siitä, että käymme tätä keskustelua eduskunnassa. Tulemme ympäristövaliokunnassa käsittelemään aloitteen tarkasti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.01 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Näin keskustalaisena ihmisenä se lähiluonnon ja ympäristön ja muitten eläinten ja eliöitten kunnioitus tulee kyl-

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

lä hyvinkin DNA:sta, ja olen tosi iloinen, että me voidaan täällä salissa puhua ympäristöasioista. Niistä sopisi tietenkin puhua useamminkin.

Haluan kiittää aloitteen tekijöitä siitä, että tällainen aloite on meille tänne tuotu. Olen siihen hyvinkin perehtynyt. Käytännössähän siellä vaaditaan, että sille määritettäisiin raja-arvot, kuinka paljon haitallisia aineita saa jätevesissä olla, ja aloite sinällään ei vastusta uusia hankkeita, vaan kyse on nimenomaan siitä, millä ehdoilla erilaiset toimijat saavat toimia.

Mielestäni yksi hyvin olennainen asia tähänkin liittyen on se paikallinen hyväksyttävyyys. Eli yleensä kun meillä tulee esimerkiksi erilaisia kaivoksia, niin eiväthän ne täällä kaupunkiseuduilla tai siellä, missä isoja massoja ihmisiä asuu, yleensä ole, vaan ne ovat nimenomaan siellä haja-asutusalueilla, siellä, missä ihmiset muutenkin asuvat hyvin paljon rinnatusten luonnon kanssa. Kun me mietitään sitä paikallista hyväksyttävyyttä erilaisille hankkeille, niin siinä kyllä ihan olennaisen tärkeää on se, että kun jotain tuotetaan, niin sitten niitä haittoja jäisi myös alueelle mahdollisimman vähän ja sen sijaan ennemmin tilalle tulisi niitä hyötyjä. Toivon sitten, että valiokunta pystyy myös näitä asioita ottamaan huomioon omassa käsittelyssängsä. Koska energiahankkeita meille varmasti tulee, niin kyllähän ne kannattaisi tehdä tietenkin niin, että se paha mieli niistä minimoitaisiin.

Toivon ehdottomasti valiokuntaan tämän kanssa mielenkiintoisia keskusteluja, ja toivottavasti pääsette tätä mahdollisimman pian ja syvällisesti käsittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

16.03 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! En nyt lähde debatoimaan edustaja Kallion kanssa, ovatko Saimaalla vai Lapissa ne puhtaimmat vesistöt. Totean vain, että meilläkin niitä tuolla pohjoisessa on todella paljon. Samaan aikaan meillä ehkä tämä vihreän siirtymän mineraalipuoli on kiivaimmillaan. Meillähan toimii tällä hetkellä kolme kaivosta, ja eri vaiheissa luvitusta on vähän laskentavasta riippuen viidestä kuuteen hanketta. Etsintä on myöskin hyvin vahvaa, ja tämä nyt yhdistettynä tähän aloitteessa olevaan sisältöön tekee tämän kyllä erinomaisen tärkeäksi meille tuolla pohjoisessa.

Olen ollut aiemman viran puolesta mukana hyvin monessa kaivosprosessissa niin siellä kaavoittajana kuin sitten muuten yhteensovittajana, ja kyllä ymmärrän hyvin pitkälti sen paikallisten ihmisten huolen omasta ympäristöstään ja tulevaisuudestaan. Nyt kun vielä samaan aikaan näitä hankkeita on paljon ja vielä luvitusta pyritään vauhdittamaan, niin nousee huoli siitä, ovatko ne normit siellä luvituksen taustalla ihan aidosti kunnossa. Tässä mielessä tämä aloite on todella ajankohtainen.

Kyse on hyvin pitkälti paikallisesta hyväksyttävyydestä, ja paikallista hyväksyttävyyttä ei kannata väheksyä, koska faktahan on, että tähän maahan ei perusteta yhtään kaivosta ilman paikallista hyväksyttävyyttä. Siksi onkin muuten mielenkiintoista seurata, millaisen esityksen hallitus tulee tekemään nyt sitten mineraaliveron korotuksesta — tuleeko se ottaa sen korotuksen, jota sinällään pidän tarkoituksenmukaisena, valtion kassaan vai sille kunnalle ja paikkakunnalle. Jos se menee valtion kassaan, niin se tulee romuttamaan sen paikallisen hyväksyttävyyden kyllä aika lailla tuolla pohjoisessa.

Arvoisa puhemies! Minä haluan myöskin kiittää aloitteen tekijöitä. Tämä on tärkeä aloite. Minä en ole kemisti, enkä osaa arvioida sulfaattien ja ksantaattien vaikutuksia vesistöihin ja eliölajeille, mutta on hyvin tärkeätä, että nyt täällä tässä prosessissa, osana tätä aloit-

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

teen käsittelyä tämä asia arvioidaan ja käytetään parhaita mahdollisia asiantuntijoita, ja tehdään sitten tarvittavat korjaavat toimenpiteet, jos nähdään niille aihetta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.05 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Alkuun haluan minäkin kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia sen allekirjoittajia. Tämä aloite osoittaa, että suomalaiset kantavat vakavaa huolta vesistöjen tilasta ja haluavat toimia sen puolesta, että vesistömme pysyvät puhtaina.

Suomeen on syntymässä uutta ja entistä suurempaa vihreän siirtymän teollisuutta. Me tarvitsemme näitä hankkeita teollisuuden kestävyysmurroksen läpiviemiseen, mutta mitään hanketta ei kuitenkaan pidä toteuttaa ympäristön kustannuksella. Myös vihreän siirtymän hankkeisiin liittyy riskejä, jotka tulee tunnistaa ja huomioida. Vihreä siirtymä on vihreää vain silloin, kun sen varjolla ei pilata vesistöjä tai muuta luontoa.

Kuten kansalaisaloitteessakin todetaan, Suomen vesistöjen tila on huolestuttava. Erinomaisessa tilassa olevia vesistöjä on enää vain Pohjois-Lapissa ja Itä-Suomessa. Itämeren rannikkomme on pääosin tyydyttävässä tai välttävässä kunnossa.

Euroopan komissio on lähettänyt Suomen hallitukselle viime lokakuussa rikkomuspäätöksen, jossa komissio kehottaa Suomea noudattamaan vesipuitedirektiiviä ja parantamaan vesistöjen tilaa. Emme siis ole tehneet riittävästi, ja valitettavasti Orpon hallitus on myös vesien tilaa heikentäviä päätöksiä tehnyt. Akku- ja mineraalitehtaat, kaivokset, metsäteollisuus tai mikään muukaan teollisuudenala ei saa pilata arvokkaita vesistöjämme. Kerran pilattua on vaikea ja kallis ennallistaa.

Orpon hallituksen tavoitteena on luvituksen sujuvoittaminen, mutta sitä ei pidä tehdä ympäristönsuojelun tasoa heikentämällä. Päinvastoin ympäristönsuojelun hyvän tason tulee olla jatkossakin ohjenuora, jotta voimme turvata puhtaan luonnon ja puhtaat vedet myös tuleville sukupolville. Elinkeinoelämä korostaa sääntelyn pitkäjänteisyyttä, ja tällä kansalaisaloitteella esitettävillä sitovilla raja-arvoilla saataisiin juurikin ennustettavuutta luvitukseen ja voitaisiin näin ehkäistä myös tarvetta valituksille.

Arvoisa puhemies! Vihreät kannattavat tätä aloitetta ja sen tavoitteita. Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista tulee viipymättä päivittää niin, että asetukseen lisätään sitovat raja-arvot sulfaatile ja ksantaateille. Raja-arvoja on esittänyt myös Suomen ympäristökeskus, ja ne ovat käytössä jo esimerkiksi Ruotsissa ja Kanadassa. Vihreässä siirtymässä olennaista on se, että materiaalit kiertävät. Sulfaatti kannattaa ottaa talteen sen sijaan, että sen annettaisiin valua vesistöihin. Tästä löytyy hyvä esimerkki Ruotsista, jossa akkumateriaalitehtaan natriumsulfaatti poistetaan jätevedestä ja käytetään raaka-aineeksi lannoiteteollisuuteen. Teknologia tähän siis on olemassa.

Arvoisa puhemies! Uusien tehtaiden päästöjen lisäksi meidän on huolehdittava myös siitä, että olemassa olevat ympäristö- ja vesiluvat ovat ajantasaisia niin, etteivät valumat aiheuta ekologisen tilan heikkenemistä vesistöissä. Komission käynnistämä rikkomusmenettely liittyy juuri tähän. Tämän aloitteen ehdotuksen lisäksi tulisikin viipymättä ryhtyä toimiin, jotta lainsäädäntö ohjaisi myös vanhojen ympäristö- ja vesilupien päivittämiseen vesipuitedirektiivin vaatimusten mukaisiksi.

Arvoisa puhemies! Kiitos vielä kerran kansalaisaloitteen tekijöille. Todella toivon, että tämä aloite saa täällä eduskunnassa myönteisen vastaanoton, perusteellisen käsittelyn ja johtaa lainsäädännön muutoksiin.

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

16.09 Atte Kaleva kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Aivan ensiksi haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä. Tämä on erittäin tärkeä aloite ja puuttuu sellaiseen epäkohtaan, mikä meillä on ehkä vähän jäänyt huomiotta.

Kerron teille aluksi tämmöisen itseäni jopa hiukan järkyttäneen tapauksen, minkä huomasi tuossa jokin aika sitten, puolitoista vuotta sitten — tai itse asiassa siitä on noin kaksi vuotta aikaa. Porissa on Yyterin valtavan hieno ranta, jossa on näitä dyynejä. Sehän on aika matalasti syvenevä ranta, ja siinä on vieressä tämmöinen niin sanottu pumppaamoranta, siis sen pääranan vieressä. No, sitä kutsutaan pumppaamorannaksi sen takia, että siinä tosiaan toimii tämmöinen pumppaamo. Siellä pestään Fortumin jätteenpolttolaitosten tuhkaa. Tämä tuhka on siis ongelmajätettä. Sitä ei voida läjittää, ennen kuin se viedään pesulaitokseen, jossa se pestään. Ja nämä pesuvedet sellaisenaan johdetaan Itämereen, ja sen jälkeen tämä tuhka ei enää olekaan ongelmajätettä, se voidaan läjittää. No, tässä pesuvedessä on pääosin nimenomaan sulfaattia. Se oli minun mielestäni aika järkyttävää, että tällaista tehdään, sillä Yyterihän voisi olla ihan meidän matkailun... Jos sitä kehitettäisiin siihen suuntaan, se olisi todella hieno paikka. Tämä pumppaamoranta on yksi niistä harvoista paikkoja, mihin tulee kohtuullisen kokoisia aaltoja silloin, kun keli on täsmälleen sopiva. Hangon ja muun paikan lisäksi tämä on yksi niistä harvoista paikkoja täällä.

No, sulfaattipitoisuudelle siinä vedessä, mihin sitä päästetään, ei ole mitään pitoisuuden ylärajaa silloin, kun kyse on murtovedestä eli merivedestä. Tälle on perusteet silloin, jos ajatellaan, että sulfaattia päästetään valtameriin, joka on suolaista jo muutenkin. Valtameriin on keskisyvydeltään... Yleensä meret ovat hyvinkin syviä, puhutaan useista kilometreistä, eli se vesimassa siinä altaassa on suuri. Silloin nämä pitoisuudet sen sulfaattipäästölähteen kohdalla pistemäisesti eivät pääse nousemaan kovin isoiksi, koska se sulfaatti hajoaa siihen isoon vesimassaan. Mutta Itämerihän on matala meri. Sen keskisyvyys on muistaakseni jotain 54—55 metriä, ja varsinkin tuossa Porin rannikolla, joka syvenee hitaasti, se on matala eli se vesimassa on pieni. Tällöin nämä sulfaattipäästöt tai itse asiassa sulfaattipitoisuus siinä sen päästöputken päässä saattaa pistemäisesti nousta hyvinkin korkeaksi, mikä on erittäin haitallista rehevöitymisen kannalta, vesieliöstön kannalta. Eli tätä pitäisi pystyä tarkkailemaan.

Nythan meillä on päästörajat olemassa makeaan veteen. Otetaan taas Porista esimerkki. En halua singuloida nyt Poria tässä negatiivisesti. Pori on hieno kaupunki, kyllä on paljon hyviä puolia. Mutta jos katsotaan sitä, että tehdasta ei voi perustaa Kokemäenjoen varrelle, koska se ei saa sinne laskea sitä sulfaattia, kun se on makeaa vettä, mutta sen sijaan siihen hyvin lyhyen matkan päähän sen voi perustaa niin, että se laskee sinne, mihin se Kokemäenjoenkin laskee, niin laskee ne täysin puhdistamattomana Itämereen. Eihän tässä tekemisessä ole minkäänkokoista järkeä. Eli kyllä me tarvitaan selkeästi raja-arvot. Ja itse asiassa se viesti, mitä minä saan sieltä elinkeinoelämän puolelta, on juuri se, että säätäkää ennalta arvattavat, ennalta tiedetyt raja-arvot näille sulfaattipäästöille, jotta sitten, kun näitä investointihankkeita ollaan tekemässä, voidaan katsoa, että okei, tästä akkumateriaalitehtaasta tulee tämän verran sulfaattia jäteveeseen, eli sitä pitää puhdistaa tälle tasolle.

Mitä se maksaa? Olen ymmärtänyt, että tuolla niin sanotun pumppaamon kohdalla se suljetun kierron järjestelmä olisi maksanut noin miljoona euroa. Eihän tietenkään yritys halua tällaista miljoonaa laittaa siihen, ellei ole pakko. Se on tässä salissa meidän lainsä-

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

täjien tehtävä vaatia, että se laitetaan siihen, se puhdistetaan riittävälle tasolle. Osakeyhtiön tehtävä on tuottaa voittoa omistajille. Meidän tehtävä on säätää lainsäädäntö sellaiseksi, että se on kestävää kaikilla tavoilla. Tämä ei tarkoita sitä, että näitä raja-arvoja säädettäisiin sellaisiksi, että kaikki kaupallinen toiminta Suomessa muuttuu mahdottomaksi, eivätkä sitä tämän kansalaisaloitteen tekijäkään tietenkään ole esittäneet, vaan sitä, että se toimintakenttä on ennalta arvattava, ja tämä on juuri se, mitä sieltä yrityspuolelta, elinkeinoelämästäkin toivotaan.

Sen takia toivon, että kun tämä aloite lähtee käsittelyyn... Meillä on Ympäristökeskuksessa kaksi tutkijaa, jotka ovat tarkasti tämän asian päällä. Siellä on vertaisarvioitavana oleva tutkimus. En tiedä, onko se jo vertaisarvioitukin tällä hetkellä, en ole päässyt ihan viimeisimpinä päivinä sitä asiaa seuraamaan, mutta joka tapauksessa se tulee kohta, julkaistaan vertaisarvioituna, ja siinä näitä raja-arvoja on tarkasti katsottu, nimenomaan niin, että se pitoisuus siellä vedessä, vesistöissä, jonne sitä päästetään, ei pääse nousemaan liian korkealle, niin kuin valitettavasti nyt on joskus päässyt käymään — tai ei ole päässyt käymään, koska ei ole mitään pitoisuusarvoa, silloinhan se ei voi nousta liian korkealle. Eli nämä yritykset ovat toimineet täysin sen olemassa olevan lainsäädännön puitteissa, mutta nyt meidän täytyy täällä sitä lainsäädäntöä muuttaa.

Toivon hyvin kovasti, että tämä kansalaisaloite, toisin kuin — sanotaan se nyt tässä suoraan — kansalaisaloitteet yleensä, johtaisi lainsäädännön muutokseen. Jollei, niin olen valmis tekemään tästä sitten, kun katsotaan, miten tämä käsittely menee, tarvittaessa vaikka toimenpidealoitteen. Uskon, että yhdessä, parlamentaarisesti siihen asiaan voivat muutkin liittyä. Kyllä tämä täytyy saada nyt kuntoon. Vihreä siirtymä: Nämä meret eivät voi olla kaatopaikkoina vihreälle siirtymälle. Silloin se siirtymä ei ole vihreä, niin kuin joku täällä sanoikin, että se on musta. Ja tätä me ei haluta, vaan me halutaan pitoisuuksille selkeät raja-arvot lakiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.15 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kiitos myös minun puolesta tämän kansalaisaloitteen tekijöille ja allekirjoittaneille. Pidän tätä erittäin tärkeänä aiheena, ja on hienoa, että me pääsemme sitä käsittelemään täällä.

Suomi on erittäin hieno maa vesiluonnon osalta. Meillä on hyvin paljon erilaisia vesistöjä ja vesimuodostelmia, ja samaan aikaan näistä monet ovat myös herkkiä pilaantumiselle. On aivan selvää, että Suomessa pitäisi paljon nykyistä paremmin suojella vesistöjä.

Huolimatta pitkään jatkuneesta vesiensuojelutyöstä ekologiselta tilaltaan heikentyneiden vesistöjen tila ei ole juuri muuttunut eikä tämä vesistökuormitus ole merkittävästi alentunut. Ja kuten tässä kansalaisaloitteessa tuodaan esille, Suomihan on tosiaan joutunut Euroopan komission rikkomismenettelyyn vesipuitelidirektiiviin liittyen. Eli haluan korostaa, että tämä olisi voitu ja olisi myös pitänyt korjata jo aikoja sitten.

Vasemmistoliiton kanta tosiaan on se, että vihreä siirtymä on tärkeää, mutta se pitää tehdä reilulla tavalla ja se pitää tehdä sellaisella tavalla, että luonnonsuojelusta pidetään kiinni. Me olemme myös tunnistanee tämän asian tärkeyden ympäristövaliokunnassa ja käsitelleet tätä aikaisemmin jo ihan omana asianaan, eli vihreän siirtymän vesistövaikutuksia.

Tässä käsittelyssä nousi mielestäni yksi tärkeä huomio, jonka haluan tässä vielä nostaa esille, ja se on se, että Suomessa aiemman kuormituksen heikentämä vesien tila on muodostanut esteen puhtaaseen siirtymään liittyvien hankkeiden luvittamiselle. Eli tämä ny-

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

kyinen olemassa oleva kuormitus estää sitten näitä vihreän siirtymän investointeja. Itse ajattelen, että meidän pitäisi sen takia vaatia myös uusintalupia näille olemassa oleville laitoksille, ja kun tätä selvitin, niin todettiin, että näitä on aikaisemmin ollut, mutta on haluttu keventää hallintoa, ja sitten on todettu, että näistä määräaikaistarkastuksista voidaankin luopua. Eli kun eduskunta käsitteli tätä vesienhoitolakia, niin silloin me ehdotimme, että tämä asia muutettaisiin, mutta tähän valitettavasti hallituspuolueilla ei ollut silloin halua. Tämä on selkeä heikennys, mutta totta kai samaan aikaan hallitushan on tällä kaudella esimerkiksi reippaasti leikannut vesiensuojelusta, mikä sitten vaikeuttaa osaltaan myös sitä työtä. Eli itse ajattelen, että tähän pistekuormitukseen pitää puuttua sekä uusien lupien että myös näiden vanhojen lupien osalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.18 Niina Malm sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä on hyvä aloite, koska puhtaasta vedestä ei voida koskaan puhua liikaa. Ympäristö ja teollisuus ovat molemmat vahvoja suomalaisessa identiteetissä, ja ne voidaan sovittaa yhteen. Vanha sanonta ”ympäristö ja työ kättä lyö” pätee edelleen.

Salissa on tänään käytetty hyviä puheenvuoroja, ja vaikka ei välttämättä aina olla edustaja Kalevan kanssa kaikista politiikkatoimista samaa mieltä, niin esimerkki oli mainio, ja ajattelinkin itse kertoa myös esimerkin siitä, kuinka meillä on erilaisia epäkohtia puhtaan veden saamiseen:

Omassa kotikaupungissani Imatralla meillä on Immalanjärvi, joka varmasti monelle on tuttu siitä, että se taitaa olla Suomen syvimpiä järviä. Immalanjärveen laskee laskuoja, joka menee Immalanjärveen, ja Immalanjärven toisesta päästä lähtee laskuoja, joka menee Venäjälle. Kun nyt on tilanne se, että tietenkin sulfaatteja täällä kierrossa on, niin tämä kiertohan tapahtuu Immalanjärven kautta niin, että laskuojasta järveen menevät kaikki ravinteet sieltä maanviljelyksiltä ja metsäpalstoilta, ja sitten ne laskevat sinne Venäjälle samaiseen ojaan, jokeen tai puroon, joka sitten menee Svetogorskiin saakka, ja siellä siihen liittyvät sitten myös Venäjän puolella olevat yhdyskuntavedet. No, kun tämä laskuoja menee Venäjälle, niin tätä laskuojaa ja puroahan siis säätelee rajavesikomission lainsäädäntö. Ja kun tiedämme, että ilmastonmuutos ja ravinteet lämmittävät vesiä, niin esimerkiksi tänä syksynä, muutama viikko sitten, Immalanjärvessä vielä esiintyi sinilevälauttoja.

Se, mitä tällä hetkellä ei voida tehdä, on, että tätä Immalanjärven vesikiertoa ei voida kääntää niin, että se jättäisi järven kokonaan väliin. Suunnitelmat siis ovat olemassa olleet jo 90-luvulta saakka, että vettä ei johdettaisi Immalanjärveen vaan se johdettaisiin suoraan tähän poisto-ojaan, joka sitten liittyy sinne Vuoksen vesistöön Venäjän puolella. Mutta näin ei voi tehdä, vaikka kaikki toimenpiteet tehtäisiin Suomen puolella, koska hyväksyntä täytyy hakea rajavesikomissiolta. Tämä lainsäädäntö on muistaakseni ehkä jostain 60-luvulta.

Meillä on siis tällä hetkellä tilanne, jossa me emme voi taata emmekä tehdä toimia Suomessa puhtaan veden ja puhtaan järven edellytyksiksi, koska meillä on lainsäädäntö, joka estää tämän toiminnan tämän rajavesikomissiosopimuksen kautta. Sen takia halusin pitää tämän puheenvuoron, että täytyisi ehkä tulevaisuudessa myös miettiä, jos Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan jatkuu, että mitä tehdään esimerkiksi rajavesikomission kanssa, koska tällä tavoin se aiheuttaa myös meille ongelmia pitää huolta puhtaista vesistä, kun me sitä lupaa emme luonnollisesti tällä hetkellä sieltä komissiosta saa, kun eihän se komissio vi-

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

rallisesti toimikaan. Tilanne on sinänsä ironinen suorastaan, sillä samat ravinteet, samat sulfaatit ja sama vesimäärä kiertävät tässä järjestelmässä koko ajan, mutta Immalanjärven osuutta siitä ei voida poistaa sen takia, että lupaa meillä tähän ei ole. Immalanjärvellä on muun muassa Imatran ja Imatran lähialueiden osalta tärkeä merkitys siinä, että se on meidän juomavesialtaamme tälläkin hetkellä osittain, ja kun kokonaisturvallisuudesta aina halutaan puhua, niin myös puhdas vesi on osa kokonaisturvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

16.22 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kun nimeni mainittiin tässä, niin haluan vain vahvistaa osaltani sen, että edustaja Malm on tässä täysin oikeassa. Me ei todellakaan olla kaikista politiikkatoimista aina oltu samaa mieltä, mutta tästä olemme, ja myös edustaja Malmin esimerkki oli erinomainen. Nämä ovat tärkeitä tuoda esille.

Unohdin omassa puheenvuorossani mainita sen, että haluan kiittää myös tätä Puhtaan Meren Puolesta -yhdistystä, rekisteröityä yhdistystä, joka on tuonut tätä asiaa ja pitänyt tätä esillä, ja lisäksi Suomen surffiyhteisön edustajaa Juha Silaa, joka myös on lisännyt omaa ymmärrystäni tästä valitettavasta asiasta.

Toivon nyt vielä kertaalleen, että tämä nyt saataisiin tämän kansalaisaloitteen kautta valiokunnassa vietyä eteenpäin sillä tavalla, että me saataisiin selkeä pitoisuuden raja-arvo määritettyä myös sulfaatille murtoveteen. Siitähän tässä on kysymys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.23 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti en ehtinyt koko keskustelun alkua kuulemaan, mutta ensin lämpimät kiitokset aloitteen tekijöille. Kansalaisaloitteiden kautta on nyt nostettu viime aikoina paljon meidän ympäristöhuoliamme eduskunnan käsittelyyn, ja minusta se kertoo siitä, että me emme tee riittävän vahvasti sitä työtä, ja toisaalta siitä, että suomalaisilla on oikeasti vahva side omaan luontoon, ympäristöön, meidän vesistöihimme.

Minä ajattelin sanoa muutaman sanan kaivostoiminnasta, joka tuottaa yksin peräti 90 prosenttia Suomen vaarallisen jätteen määrästä, 75 prosenttia ylipäättään jätteen määrästä. Myöskään luonnonsuojelualueet eivät ole suojassa esimerkiksi tämän kaivosjätteen tuottamilta valumilta. Kaivostoimintaa on siis selkeästi kehitettävä, kaivoslainsäädäntöä entisestään kiristettävä sen osalta, mitä tapahtuu kaivoksissa niiden toiminnan aikana, mutta myös sen osalta, mitä tapahtuu kaivosten sulkeuduttua, ja myös siihen tämä aloite minun mielestäni hyvin tarttuu.

Kaivannaisdirektiivin mukaan ympäristön pilaaminen on kiellettyä pitkällä aikavälillä, mutta sen direktiivin soveltaminen meillä Suomessa on vielä puutteellista. Kaivokset lisääntyvät tällä hetkellä myös alueilla, joilla on heikompi kaivannaismineraalien pitoisuus, jolloin seuraus on se, että syntyy enemmän tätä sivukiveä ja muuta jätettä, ja kun Suomi on poikkeuksellinen maa siinä, että meillä on korkeat pohjavedet ja meillä sataa paljon — saa nähdä, miten käy ilmastomuutoksen vaikutuksen myötä, sataako entistä enemmän — niin juuri nämä jäte-, sivukivien valumat ovat niitä ongelmia, jotka pitäisi huomioida.

Toivon, että saamme sekä kaivosverotusta, missä hallitus on onneksi pienin askelin edennyt, kiristettyä että myös tätä vastuukysymystä entistä vahvemmin suunnattua siten,

Punkt i protokollet PR 80/2025 rd

että yhteiskunnan kantaman vastuun sijaan myös yhtiöt kantavat entistä painavampaa vastuuta.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till miljöutskottet.